RECENZE

KOŠINÁROVÁ, B., VETEŠNÍK, P. Zákon o pojištění odpovědnosti z provozu vozidla. Komentář. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2026.

Pojištění odpovědnosti z provozu vozidla, v aplikační praxi běžně označované jako „povinné ručení“, představuje jeden z klíčových pilířů právní a sociální ochrany v moderní společnosti. Právním základem tohoto institutu je § 2927 občanského zákoníku, který zakládá objektivní odpovědnost za škodu z provozu dopravního prostředku. S ohledem na každodenní intenzitu dopravy a její vzrůstající tendenci je nezbytné disponovat stabilním a transparentním právním rámcem, který efektivně vyvažuje zájmy provozovatelů vozidel, pojistitelů, a především poškozených třetích osob. Primárním účelem této právní regulace je ochrana obětí dopravních nehod před následky škod, které nesmí zůstat bez náhrady ani v případech, kdy je pachatel například nesolventní. V praxi se tato garance projevuje tím, že každé vozidlo, které podléhá evidenci v registru silničních vozidel a je určeno k provozu na pozemních komunikacích, musí mít uzavřené pojištění odpovědnosti. Základem právní úpravy dané problematiky je v ČR právě zákon č. 30/2024 Sb., o pojištění odpovědnosti z provozu vozidla, kterému je komentář od autorů Barbory Košinárové a Pavla Vetešníka věnovaný.

Tento nový zákon přinesl koncepční změny, které reagují na nutnost transpozice novely tzv. motoristické směrnice i na měnící se potřeby praxe. Mezi klíčové novinky patří zejména redefinice pojmu vozidlo a jeho provozu, digitalizace kontrolních mechanismů (rušení zelených karet v tuzemském styku) či zavedení nového institutu pojištění motorsportu. Autorský kolektiv se v této odborné a prakticky pojaté publikaci ujal ambiciózního úkolu provést čtenáře spletitým procesem transformace právní úpravy a nabídnout jasný výkladový aparát pro řešení aplikačních a interpretačních problémů, s nimiž se každodenní právní a pojistná praxe bezpochyby potýká.

Byť je povinné ručení tradičním a široce akceptovaným institutem, jeho praktická aplikace s sebou přináší celou řadu hraničních situací. Komentář se velmi detailně a kriticky zabývá otázkami spojenými například s určováním materiálního provozovatele vozidla na rozdíl od provozovatele “evidenčního” (zapsaného v registru silničních vozidel). Autoři se opírají mj. o relevantní judikaturu a správně dovozují, že soukromoprávní rozměr odpovědnosti musí vždy vycházet z reálného, faktického stavu věci a možnosti s vozidlem právně i materiálně disponovat. Tento

přístup chrání poškozené před formalistickým odmítáním nároků, ale zároveň klade zvýšené nároky na dokazování v civilním i likvidačním řízení.

Zvláštní pozornost si zaslouží zpracování problematiky nových typů dopravních prostředků, jako jsou lehká elektrická vozidla, koloběžky či odčipovaná elektrokola. Publikace přináší precizní technicko-právní výklad § 2 zákona, přičemž autoři důsledně analyzují limity konstrukční rychlosti a provozní hmotnosti. Vítaným přínosem je detailní reflexe rozhodovací praxe Soudního dvora Evropské unie, ze které jednoznačně vyplývá, že autonomní mechanický pohon bez přímé ingerence lidské síly je rozhodujícím kritériem pro povinnost sjednat pojistné krytí. Autoři tak vhodně propojují národní a evropský legislativní rámec i rozhodovací praxi.

Značný prostor je v komentáři věnován také institucionálnímu postavení České kanceláře pojistitelů a správě garančního fondu a fondu zábrany škod. Autoři zde provádějí pečlivou analýzu právní povahy příspěvku za dobu bez pojištění odpovědnosti, přičemž se opírají o recentní judikaturu. Správně poukazují na to, že tento příspěvek nemá primárně sankční charakter, ale plní funkci paušalizované náhrady rizika a zajištění solidarity v systému.

Kritickému zhodnocení byla podrobena také oblast dohledu České národní banky nad činností Kanceláře. Autoři vymezují rozsah tohoto dohledu, který je oproti pojišťovnám užší a specificky zaměřený na klíčové oblasti finanční stability, jako je tvorba rezerv a fondu pro případ úpadku pojistitele. Pasáže věnované aplikaci zásady obezřetného investování a diverzifikace aktiv ukazují odbornou fundovanost autorů i v oblasti finančního práva a managementu rizik. Velmi trefně je vyložen též proces ukládání opatření k nápravě a jeho vztah k řízení o přestupcích, přičemž autoři přesvědčivě argumentují ve prospěch zachování autonomie obou institutů.

Pokud jde o strukturu komentáře, čtenáři ocení, že předmětná materie je zpracována přehledně, systematicky a komplexně, tedy jinými slovy nejde o pouhý přepis textu zákona či pasáží z důvodových zpráv, ale o opravdu hodnotný výkladový text. Co do „rysu“ přehlednosti a systematičnosti je třeba ocenit využití zavedené struktury komentářové literatury, která je pro čtenáře zažitá a umožňuje jim snadnou orientaci v rámci celého rozsáhlého textu. Po citaci každého jednotlivého ustanovení následuje uvedení souvisejících ustanovení (a předpisů). Poté již následuje hlavní výkladový text k předmětnému ustanovení (včetně práce s relevantní judikaturou). Celou pasáž vždy uzavírají odkazy na odpovídající literaturu. Komplexnost zpracování problematiky je naplněna jednak skutečností, že autoři nepojímají danou oblast jen a

pouze z pohledu jednoho, byť klíčového zákona, ale nahlíží a odborně přibližují danou problematiku v kontextu celého národního právního řádu, přičemž neopomíjí ani právo evropské. Současně pak aspekt komplexnosti výkladu naplňuje i skutečnost, že je v komentáři hojně reflektována soudní judikatura, která ve velké míře ovlivňuje a svým způsobem i významně dotváří aplikační praxi v dané oblasti. Jako poslední aspekt je třeba vyzvednout fakt, že autoři pouze nepopisují stávající úpravu a praxi, ale aktivně upozorňují na případné problematické aspekty či nejasnosti v aplikační praxi. Taktéž podrobují kritické (ne však samoúčelné) analýze stávající rozhodovací praxi. Na základě těchto postupů pak formulují své závěry či doporučení *de lege ferenda*.

Složení autorského kolektivu je zárukou kvality díla. Barbora Košinárová i Pavel Vetešník jsou uznávanými odborníky v dané oblasti, kteří dlouhodobě propojují akademickou sféru s právní praxí. To se pozitivně jak v kvalitní obsahové stránce díla, tak na stylistické vytříbenosti textu, který je psán kultivovaným, avšak srozumitelným jazykem. Autoři se nebojí poukazovat na problematické aspekty a předkládají argumentačně podložené závěry de lege ferenda, které mohou sloužit jako cenný inspirační zdroj (nejen) pro budoucí legislativní činnost.

Závěrem lze jednoznačně konstatovat, že recenzovaný komentář představuje mimořádně zdařilé, komplexní a vědecky podložené dílo, které na českém knižním trhu zaplňuje citelnou mezeru. Kniha poskytuje vysoce odborný, současně však praktický pohled na relativně novou právní úpravu pojištění odpovědnosti z provozu vozidla. Publikace vykazuje vyváženost, vnitřní logickou provázanost a vysokou argumentační přesvědčivost. Je nepochybným přínosem pro soudce, advokáty, likvidátory pojistných událostí, pracovníky České kanceláře pojistitelů, ale i pro širší odbornou či i laickou veřejnost. Lze ji doporučit každému, kdo se touto dynamicky se rozvíjející oblastí práva zabývá.

doc. JUDr. Kateřina Frumarová, Ph.D.
Univerzita Palackého v Olomouci